The total area of 202 m^2 was investigated, 30 test pits and 2 trenches were excavated. The test pits and trenches revealed the cultural layer which was from 0.5 to 3 m thick. In the test pits 1 to 25 and 28 to 30, as well as in the trench 1 disturbed ancient cultural layer and new cultural layers which formed in the 20th and had no archaeological value were identified. In the test pits 26 and 27 fragments of stone pavements dating to the year 1915 and the 17th century were discovered, a cultural layer dating to the 17th century was established, and potshards of the 17th – 19th century were found. Cultural layers identified in the trench 2 dated to the 20th century, except of a dark-grey earth layer formed right over the sterile soil, which could be datable to the 17th century.

ŠIAULIAI

TYRINĖJIMAI VILNIAUS G. 146

Audronė ŠAPAITĖ

Šiauliuose 2005 m. buvo rekonstruojama Vilniaus gatvės atkarpa nuo Tilžės iki Varpo gatvės. Darbų metu atliktas archeologinis žvalgymas. Ties Vilniaus g. 146 pastatu, šviežiame trasos pjūvyje, po skalda ir žvyru užfiksuotas kultūrinis sluoksnis su XVII a. keramika. Toje vietoje buvo apmatuotos trys perkasos, dar keturios iškastos įvadų į pastatus vietose (93 pav.). Bendras ištirtas plotas – 47 m^2.

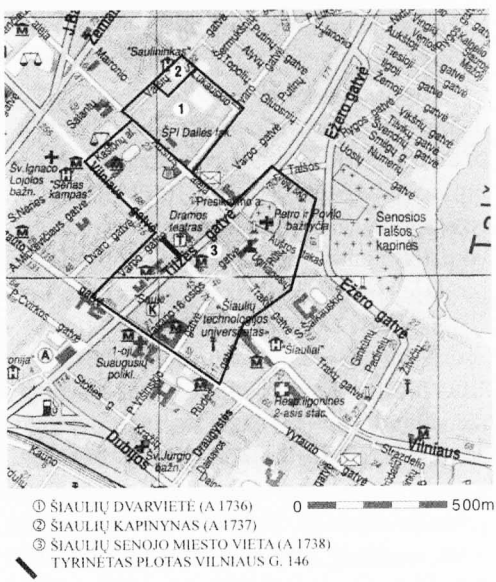

93 pav. Tyrinėtos vietos situacijos planas.
Fig. 93. Layout of the site investigated.

Visame Vilniaus gatvės plote viršutinė kultūrinio sluoksnio dalis iki 1,2–1,35 m gylio nuo dabartinio žemės paviršiaus buvo jau nukasta ir užpilta skalda bei žvyru dar tiesiant gatvę. Prie dabartinių pastatų abiejose gatvės pusėse po šaligatviais atkastos tik XX a. namų griuvenos. Vidurinės Vilniaus gatvės dalies kultūrinis sluoksnis supjaustytas komunikacijų trasų, tik tarp jų yra išlikę nesuardytų plotų.

Perkasos 1–3 buvo apmatuotos ties Vilniaus g. 146 pastatu, greta lietaus kanalizacijos trasos, toje vietoje, kur archeologinio žvalgymo metu pjūvyje buvo užfiksuotas 40 cm storio ištisinis kultūrinis sluoksnis. Visų trijų perkasų plote (bendras jų plotas 38 m^2) po skalda ir užpiltiniu žvyru atsidengė juodas nesuardytas sluoksnis su radiniais. Jame buvo

aptikta gyvulių kaulų, molio tinko gabalų, plytų nuolaužų, geležinių kaltinių vinių, gargažių – sustiklėjusių, nuo didelio karščio sukepusių darinių. Iškasta įvairios keramikos: žiestų virimo puodų, ąsočių, lėkščių, dubenėlių, puodelių, mažučių ąsotėlių, skirtų prieskoniams. Dauguma jų dengti žalia, ruda, geltona glazūra. Aptikta viena smulki fajansinės lėkštės šukelė su mėlynai piešto augalinio ornamento dalimi. Surinkta polichrominių, žaliai glazūruotų ir neglazūruotų koklių fragmentų. Tarp jų buvo stilizuotos lelijos formos koklis–karūnėlė (LVI pav.), mėlynai glazūruotu pagrindu ir baltu ornamentu puošto kampinio koklio fragmentas, žaliai glazūruotų koklių su atkraštėliais nuolaužų. Jie ir suteikė daugiausiai informacijos sluoksnio datavimui.

Greta šių masinių radinių, buvo ir individualių – geležinis kriauninis peilis, odinių dirbinių fragmentai, ornamentuoto kaulinio dirbinio (gal kotelio) dalelė, titnagas ugniai įskelti, žaliai glazūruotos molinės pypkės galvutė. Remiantis sluoksnyje aptiktais radiniais, juodąjį kultūrinį sluoksnį galime datuoti XVII–XVIII a. pradžia.

1,7 m gylyje nuo dabartinio žemės paviršiaus didžiojoje visų perkasų dalyje atsidengė nejudinta žemė. Šviesiame smėlio ir molio fone gerai matėsi trijų juodų duobių kontūrai, jos buvo užpildytos tokia pat žeme kaip ir virš jų buvęs sluoksnis. Duobės buvo netoli viena kitos, maždaug 2x1,5 m dydžio, tęsėsi iki 2,2–2,3 m gylio, pusapvalio skerspjūvio. Šiose duobėse radiniai panašūs kaip ir virš jų buvusiame sluoksnyje. Greta keramikos šukių čia rasta stiklinės taurės kojelė (LVII pav.), vaikiškas žaislas ūžlė (kauliukas su skylutė viduryje) (LVIII pav.), polichrominių koklių (LIX pav.). Duobių pakraščiuose viršutinėje jų dalyje buvo po vieną kitą didelį akmenį. Visos trys duobės neturi jokių medinių ar akmeninių konstrukcijų ir yra per mažos, kad jas galėtume laikyti pastatų vietomis. Didelė dalis visose duobėse rastų radinių gali būti datuojama XVII a., bet yra tokių, kurie ir duobių datavimo ribą nukelia į XVIII a. pradžią, kaip ir juodojo sluoksnio virš duobių.

Perkasose 1–3, 38 m^2 plote, 10–40 cm storio sluoksnyje ir trijose duobėse, siekiančiose 2,3 m gylį, buvo surinkta 2990 vienetų keramikos šukių (LX pav.), 263 dubeninių koklių šukės (daugiausia kvadratine anga), 96 frontalinių koklių fragmentai.

Perkasose 4–7, iškastose skersai Vilniaus gatvės, aptiktas XVIII–XIX a. kultūrinis sluoksnis. Perkasoje 7 1,35 m gylyje nuo dabartinio žemės paviršiaus, 1 m^2 plotelyje tarp komunikacijos trasų užfiksuotas netašytų akmenų grindinio fragmentas. Tarp akmenų rasta tik gyvulių kaulų, kaltinė pasaga ir tamsaus stiklo šukelė. Remiantis tokiais radiniais tiksliau grindinį datuoti sudėtinga.

Senesnį kultūrinį sluoksnį, buvusį Šiauliuose, Vilniaus gatvėje, liudija archeologinio žvalgymo metu netoli Tilžės gatvės suardytame sluoksnyje rastas dubeninis koklis kryžmine anga, datuojamas XV–XVI a.

2005 m. archeologiniai tyrimai Šiauliuose, Vilniaus gatvės atkarpoje tarp Tilžės ir Varpo gatvių parodė, kad senamiesčio kultūrinis sluoksnis maždaug 5 m atstumu nuo dabartinių pastatų išilgai gatvės yra suardytas XX a. pirmoje pusėje, centrinė gatvės dalis išraižyta komunikacijų trasų. Tarpuose kai kur išlikę XVII–XVIII a. ir XVIII–XIX a. kultūrinio sluoksnio plotai, siekiantys kelias dešimtis kvadratinių metrų. Ties Vilniaus g. 146 pastatu ištirtas 38 m^2 dydžio kultūrinio sluoksnio plotas su trimis ūkinėmis duobė-

mis, radiniai datuojami XVII–XVIII a. pradžia. Ankstyviausias tyrimų metu rastas radinys – dubeninis koklis kryžmine anga – aptiktas suardytame sluoksnyje.

ARCHAEOLOGICAL INVESTIGATION AT THE VILNIAUS STR. 146

In 2005 an archaeological investigation was performed in Šiauliai, in the Vilniaus Str. section between the Tilžės Str. and Varpo Str. (Fig. 93). When the cultural layer profile was established during the archaeological survey, comprehensive archaeological investigations were performed in the area of 47 m^2. 7 trenches were excavated. The investigation revealed that along the street in the distance of about 5 m from the present buildings the cultural layer of the old town was disturbed in the first half of the 20th century, whereas the central part of the street was heavily affected by the routes of service lines. In-between in some sections fragments of the 17th – 18th and the 18th – 19th century cultural layers were preserved. Their total area covered several dozens square meters. At the Vilniaus Str. 146 the cultural layer fragment of 38 m^2 was investigated. There were three garbage pits with finds dating to the 17th – early 18th century (Fig. LVII-LX). The earliest find discovered during the investigation was a vessel-shaped stove-tile with a cross-shaped orifice dating to the 15th – 16th century. It was found in the disturbed layer.

TELŠIAI

TYRIMAI LUOKĖS G. 2 IR ŽVEJŲ G. 15

Arūnas PUŠKORIUS

2005 m. LII vykdė žvalgomuosius archeologinius tyrimus Telšių senamiestyje (A 1387), kvartale, ribojamame Luokės, Žvejų, Laivų gatvių bei Turgaus aikštės. Tyrimai vykdyti UAB „Progresyvus verslas“ užsakymu – viešbučio bei kotedžų statybos vietose. Žvalgomųjų archeologinių tyrimų metu iš viso buvo ištirta 14 bendro 67,15 m^2 dydžio šurfai.

Žvalgomųjų tyrimų metu kvartalo Š, R bei PR dalyse fiksuotas iki 3 m storio kultūrinis sluoksnis, datuojamas XVIII a. pabaiga – XX a. Jame aptikta pavienių XVII a. datuojamų buitinės bei statybinės keramikos fragmentų. Šurfuose 2, 3 ir 6 aptikti XIX a. pabaiga datuojami mūriniai pastatų pamatai, mūryti iš didelių lauko akmenų bei gelsvų plytų. Šurfe 6 po mūriniu pamatu aptiktas medinis rentininės konstrukcijos šulinys, datuojamas XVIII a. pabaiga – XIX a. Aptikta buitinės keramikos, plokštinių koklių (vyraujantis puošimas – dvigalvis erelis) fragmentų. Taip pat aptiktas 1757 m. Prūsijos šeštokas, stikliniai dirbiniai.

Kvartalo centrinėje bei V dalyse fiksuotas iki 1,5 m storio kultūrinis sluoksnis, datuojamas XVIII a. pabaiga – XIX a. Žvalgomųjų tyrimų metu šioje kvartalo dalyje jokių užstatymo liekanų nerasta. Aptikti buitinės keramikos, odinių dirbinių fragmentai būdingi XVIII a. pabaigai – XIX a.

LX pav. Tamsiai žaliai glazūruotos lėkštelės dalis. XVI–XVIII a. Perkasa 2, duobė 3.
A. Šapaitės nuotr.

Fig. LX. A plate fragment covered with dark-green glaze. The 16th – 18th century. Trench 2, pit 3.

LVI pav. Tamsiai raudonai glazūruotas koklis–karūnėlė. XVI a. pabaiga – XVII a. Šiauliai, Vilniaus g. 146, perkasa 1. *A. Šapaitės nuotr.*
Fig. LVI. A crown-type stove-tile covered with carmine glaze. The late 16th – 17th century. Šiauliai, Vilniaus Str. 146, trench 1.

LVII pav. Stiklinio indo kojelė. Perkasa 1, duobė 1. *A. Šapaitės nuotr.*
Fig.LVII. A glass vessel stem. Trench 1, pit 1.

LVIII pav. Kaulinis vaikiškas žaislas ūžlė. Perkasa 2, duobė 3. *A. Šapaitės nuotr.*
Fig. LVIII. A toy top made of bone. Trench 2, pit 3.

LIX pav. Polichromine glazūra dengtas koklis–karūnėlė. XVI a. pabaiga – XVIII a. Perkasa 1, duobė 1. *A. Šapaitės nuotr.*
Fig. LIX. A crown-type stove-tile covered with polychromic glaze. The late 16th – 18th century. Trench 1, pit 1.